

2023'TE DÜNYADAN FAZLA BÜYÜRÜZ

2023'e umutlu giren Türk iş dünyası bu yıl dünya ortalamasının üzerinde büyümeyi hedefliyor. İhracatta yeniden büyüme trendine girilmesi beklenirken, Avrupa'daki üretimin Türkiye'ye kaymasının fırsatları da beraberinde getireceği öngörülüyor.

TÜM dünyada yaşanan yüksek enflasyon, Rusya-Ukrayna savaşına bağlı olarak baş gösteren enerji kriziyle zor bir yıl geride bırakış dünyasının temsilcileri, 2023 yılına umutlu giriyor. 2022'yi yüzde 5 büyüme

ile kapatmaya hazırlanan Türkiye ekonomisinin, 2023 yılında da dengeli görünümünü koruması öngörülüyor. Sektörlerin pozitif ayrılarak, bu yıl da yüzde 5 oranında büyümesi bekleniyor. 2023 yılına ilişkin değerlendirmelerde

bulunan **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu**, yeni bir yıla girerken reel sektör olarak ekonomide başlayan toparlanmayı gelecek için umut verici gördüklerini ifade etti.

ENFLASYONLA MÜCADELE ÖNEMLİ

■ **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan** da "Enflasyon tipik 2022'de olduğu gibi 2023'de ekonomimizin en temel mücadele konusu olacak. Olmalı da. Çünkü fiyat istikrarı ve finansal istikrar bir ekonominin bel kemiğidir. 2023'te bu mücadeleyi kazanmalıyız. Çünkü son 20 yıldır elde ettiğimiz kıymetli kazanımlardan, bedeli düşük büyüme olsa dahi vazgeçemeyiz" dedi.

Erdal Bahçivan

İHRACAT YENİDEN HIZLANACAK

■ **İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagio** ise "Avrupa Birliği (AB) ülkeleri başta olmak üzere genel olarak ihracatımız, 2023'ün ilk yarısından itibaren yeniden bir ivme trendine girecek. Bu ise büyüme rakamlarına çok daha güçlü bir katkı verecek" dedi. Avdagio, "Yeni gelişen teknolojilerin sunduğu fırsatları değerlendirebiliriz, girişimlerimizin gücüne inanıyoruz" diye konuştu.

Şekib Avdagio

ENERJİ KRİZİ FIRSAT

■ **Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak** da özellikle enerji krizinin Avrupa'daki üretimin Türkiye'ye kayması gibi bir fırsatı da beraberinde getireceğini belirterek, "Delaysıyla 2023 yılına ilişkin ihracat hedefimizde Avrupa'yı tüm dinamikleriyle ele alarak çok daha yakından takip etmeli ve alternatiflerimizi de bu bakış açısıyla hızla belirlemeliyiz" değerlendirmesinde bulundu.

Nail Olpak

MAKROEKONOMİK İSTIKRAR

■ **Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Mahmut Asmalı**, 2023'ün ikinci çeyreği itibarıyla küresel ekonominin yavaş yavaş toparlanmaya başlayacağını belirterek, "Önümüzdeki aylarda ve yıllarda enflasyonun iniş geçmesiyle birlikte tesis edilecek makroekonomik istikrar, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik hedeflerine ulaşmasına destek olacaktır" dedi.

Mahmut Asmalı

NİTELİKLİ ÜRETİM VURGUSU

■ **Anadolu Aslanları İş Adamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın**, Türkiye'nin 2022'de üretim odaklı bir büyüme modelini seçtiğini söyleyerek, "Türkiye Yüzyılı'na giden yolda güçlü ekonomiden geçer. Bu nedenle 2023'te daha nitelikli ve daha çok katma değerli ürünler üretmek Türkiye Yüzyılı'na Türk mührünü Allah'ın izni ile vuracağız" diye konuştu.

Orhan Aydın

Makroekonomik göstergelerle 2022'nin ekonomi tablosu

2022'de Türkiye ekonomisinde büyüme performansı yılın son bölümünde yavaşlarken, enflasyonda yüksek seyir devam etti. BloombergHT'nin derlediği verilere göre dış ticarette rekor açıklar kaydedildikten, cari dengemin de enerji ithalatının yükselen fiyatları nedeniyle açık verdiği izlendi. İstihdam piyasası yılın son bölümleri dışında bırakıldığında oldukça sıkı bir görünüm sergiledi. İşsizlik oranlarında tek haneli seviye görüldü.

2022'de Türkiye ekonomisinde büyüme canlı iç tüketimin etkisiyle yılın ilk bölümlerinde pozitif bir görünüm sergiledi.

Yılın ilk çeyreğinde Türkiye ekonomisi yüzde 7,5 büyüdü. Büyüme ivmesi ikinci çeyrekte de devam etti ve bu çeyrekte yüzde 7,7'lik bir büyüme izlendi.

Üçüncü çeyreğe gelindiğinde ise büyümede ivme kaybı olduğu görüldü. Yılın üçüncü çeyreğinde yıllık büyüme yüzde 3,9 olarak 2 yılın en zayıf performansını gösterdi.

Yılın üçüncü çeyreğinde çeyreklik bazda bakıldığında ise sınırlı da olsa daralma görüldü. Böylelikle Türkiye ekonomisi çeyreklik olarak 9 çeyrek sonra ilk kez daraldı.

2022'DE EN ÇOK KONUSULAN EKONOMİK GÖSTERGE ENFLASYON OLDU

2022'de makro ekonomik göstergelerde maaşlarda ilk aralarıda yer alan veri enflasyon oldu. Geçmiş para politikası uygulanan 2022 yılında yıllık enflasyon 24 yılın zirve seviyelerini gördü.

Yıla yüzde 48 seviyesinden başlayan yıllık enflasyon Ekim ayında yüzde 85'i aşarak zirve seviyelerine ulaştı. Aylık olarak enflasyonda yükseliş serisi de hız kesmedi.

Türkiye ekonomisinde Kasım ayı itibarıyla aylık enflasyonda artış serisi 47. aya yükseldi.

2022 yılı özellikle yüksek gıda enflasyonu ile öne çıktı. Gıda enflasyonunda 3 haneli seviyeler kaydedildi.

Resmi göstergelerde yıllık enflasyonda çift haneli seviyeler görülürken, diğer göstergelerde üç haneli veriler izlendi. İstatistik Kurumu'nun İstanbul'daki fiyatlar baz alınarak yaptığı ölçümlerde yüzde 100'lerin üzerini gördü, enflasyon 27 yılın zirvesine çıktı.

DIŞ TİCARET AÇIĞI REKORLARI

2022 dış ticarette Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı Avrupa'da ekonomik aktivitede görülen yavaşlama ve yüksek enerji ithalatı nedeniyle rekor açık izlendi. Ağustos ayında dış ticaret açığı 11,2 milyar dolarla Cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine yükseldi. Kasım ayı itibarıyla Türkiye'nin 2022'de kaydettiği dış ticaret açığı 100 milyar dolara dayandı.

Dış ticarete rekor açıklar izlenirken, bu tablo cari denge verilerine de yansdı. Geçen yılın Ekim ayında Türkiye ekonomisinde 4,1 milyar dolarlık fazla görülürken, o tarihten sonra her ayda aylık cari açık izlendi. Ocak ayında aylık cari açık 6,95 milyar doları gördü. Cari denge tarafında yılın önemli gelişmelerinden biri seyahat gelirlerinde yapılan revizyon oldu.

Bu revizyonun etkisiyle son 10 yıllık seyahat gelirlerine 22,5 milyar dolarlık katkı gerçekleştirildi. Bu revizyonun etkisi Ekim ayındaki cari denge verilerine de yansdı ve Ekim'deki cari açık beklentilerin oldukça altında geldi. Tüm bunlarla birlikte Ekim ayı itibarıyla Türkiye'nin 12 aylık cari açığı 43,5 milyar dolarla 4 yılın zirvesine yükseldi.

CARİ DENGEDE ENERJİ BASKISI

Cari denge kapsamında 2022 yılında dikkat çeken gelişmelerden birisi de kaynağı belirsiz para girişi olarak tanımlanan net hata noksanındaki hızlı giriş oldu. Temmuz ayında net hata noksan girişi 5,5 milyar dolar olarak kaydedildi. Bu, tarihin en yüksek net hata noksan girişi oldu. Ekim ayı itibarıyla bakıldığında 2022 yılında toplam net hata noksan girişi 21 milyar dolara ulaştı. Böylelikle 2022 yılı da 2018 yılına benzer şekilde yüklü bir net hata noksan girişi yaşanıyor bir yıl oldu.

SANAYİDE İVME YIL SONUNA DOĞRU YAVAŞLADI

Sanayiye ilişkin göstergelere bakıldığında ise yılın ilk yarısında görülen yüksek performansın yılın ikinci yarısında ivme kaybettiği görüldü. Sanayi üretiminde Şubat ve Nisan aylarında çift haneli yıllık büyüme görüldü. Ağustos ve Eylül aylarına gelindiğinde ise yıllık büyümenin yüzde 1'lere kadar çekildiği izlendi. Aylık bazda bakıldığında 2022'nin genelinde sanayi üretiminde negatif bir performans kaydedildi.

SATIN ALMA YÖNETİCİLERİ ENDEKSİ
Satınalma yöneticileri endeksleri de 2022'de sanayiye ilişkin olumsuz görüme işaret etti. İstanbul Sanayi Odusu'nun açıkladığı verilere göre yılın sadece ilk iki ayında endeks eşik değer olan 50'nin üzerinde gerçekleşerek sanayiye büyümeye işaret etti. Şubat ayından sonra her ayda endeks 50'nin altındaki değerleri alarak yöneticilerin karamsar olduğunu gösterdi. Kasım ayı itibarıyla endeksi 45 seviyelerine geriley-

rek pandemi sürecinden bu yana en düşük seviyeye geriledi.

SIKI İSTİHDAM PİYASASI GÖRÜNÜMÜ

Sanayide ivme kaybı dikkat çekerken istihdam piyasası hizmetler sektörünün de etkisiyle daha pozitif bir tablo ortaya koydu. Yılın genelinde işsizlik yüzde 10-11 bandında seyretti. Ağustos ayında menşet işsizlik 4 yıl sonra ilk kez tek haneli görüldü. İşsizlik verilerinin detaylarına bakıldığında sanayi istihdamındaki ivme kaybı dikkat çekti. Yılın üçüncü çeyreğinde sanayide istihdam edenlerin sayısı 6,64 milyona geriledi. Toplam istihdam içinde sanayinin payı ise yüzde 22'nin altına geriledi. Aynı dönemde hizmetler sektöründe 247 bine varan artış izlendi. Hizmetler sektörünün istihdamdaki payı yüzde 57'ye yaklaştı.